

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. IV. cap. 3. & 7. de Judico Papæ infallibili

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

hujus tertii capitibus hinc inde ex Augustino adduxit, quia in sedibus propriis infra recurunt, hic intacta manent & reservata ad suum quodque locum, ne fastidiosâ repetitione præscripta brevitatis transfiliatur, Lectorisque animus justo amplius gravetur.

LIBRI QVARTI,
DE
POTESTATE ROMANI PONTIFICIS SPIRITUALI,
CAPUT TERTIUM ET SEPTIMUM,

De
Judicio Ejus Infallibili.

PRætermisso enim Capite primo tanquam proœmiali ad secuturam Tractationem, secundo etiam, utpote diversas quatuor de hâc Quæstione Sententias Authorum non unius generis recentente, sine tamen Augustini & aliorum in antiquitate Ecclesiasticâ Doctorem mentione, quod prolixè & singulari ad *Christophorum Favvæum*, Parisiensem Theologum Epistolâ examinavit laudatus supra & mox iterum laudandus Sorbonista *Launojus*, prætermisso, inquam, utroque hoc capite, rectâ *tertium* adgredimur, non semel sed iteratâ tertium vice Augustini malè à Bellarmino habiti vindicias requirens. Sicut in eo ad opinionem de *Judicio Pontificis infallibili* explicandam & confirmandam Bellarminus hanc Propositionem: *Summus Pontifex, cum totam docet Ecclesiam, in his, quæ ad Fidem pertinent, nullo errare potest casu.* In hujus Propositionis examine non urgebo prolixius, quod tamen non planè nullius est momenti, Bellarminum infidiosè *toram*, ommissis particularibus, nominasse *Ecclesiam*, ut eò facilius evaderet, erroresque in specie commissos hâc ratione eò promptius defendere posset, quod in sequentibus ab Eo factum est capitibus. Ad ipsam verò dictæ Propositionis confirmationem respicientes, tribus eam Oraculis ex ore Christi protectis fulciri videmus, tanquam fundamento inobili. Videamus, quo jure fulcimentum hoc nobilissimum domui tam ruinosa substituerit Architectus, artis, quam profitetur, si quisquam, omninò ignarus, *Primum* iis nititur verbis, quibus Petrum facere certum voluit Christus, quod pro Eo *oraverit, ut non deficiat Fides Ejus.* Eadem quoque supra citavit Bellarminus, ubi prærogativas Petri adduxit, addens, *Dominum clarissimè iis ostendisse, Petrum fore principem & caput fratrum suorum, sic enim exponere Græcos & Latinos*, adlegatis tamen Theophylacti solùm & Leonis Magni testimoniis contentus. Hic autem ingenuè fatetur, *tribus hunc locum modis exponi solere. Primam expositionem esse quorundam Parisiensium*, quorum duos tantum supra in Secundæ Opinionis explicatione nominavit Bellarminus, *Gerfonem videlicet & Almainum*, quibus tamen plures adjunxit *Launojus* loco proximè citato, notanter ibidem monens, *esse alios etiam natione Germanos, Gallos, Hispanos, Scotos, quorum sit eadem mens, Sententia & conspiratio ad defendendam hanc Ecclesiam, quam dicit, Romanam traditionem*, quos pro more testimonium dicentes longâ serie adduxit. Horum de hâc promissione Petro factâ Sententiam esse dicit Bellarminus, *quod Dominus hic oraverit pro Ecclesia universali, sive pro Petro, ut Ecclesia totius figuram gerente.* Et hanc expositionem juxta mentem Expositorum intellectam Bellarminus dicit esse falsam, ob rationes hic non examinandas. *Secundam Expositionem esse quorundam hoc tempore viventium & decentium, Dominum orasse hoc loco pro Perseverantiâ solius Petri in gratiâ Dei usque ad finem.* Huic etiam Expositioni aliqua opponit, alibi melius, quam hic ex Instituti ratione ponderanda. *Tertiam* subjungit Sententiam Bellarminus, quam dicit veram, *quod nimirum Dominus duo privilegia Petro impetraverit. Vnum, ut ipse nunquam posset veram amittere Fidem, quantumvis tentaretur à Diabolo; alterum, ut ipse tanquam Pontifex non posset unquam dicere aliquid contra Fidem, sive, ut in Sede Ejus nunquam inveniretur, qui doceret contra veram Fidem.* Quem verò ad modum Bellarminus de posteriori hoc Privilegio audenter pronuntiat, *illud sine dubio mansisse ad posteros sive Successores*, iis tamen munitus testimoniis, quæ fortiter Bellarmino ut plurimum minus sincerè agenti ereptum ivit laudatissimus Sorbonista *Launojus*, peculiari ad Jacobum Bevilacqua-

Tom. III.
Epist. ult.

pag. 50.
1699.

M

Pari-

- Tom. V.
Epist. 6. Parisiensem quoque Theologum Epistolâ: ita de priori dubitanter valde scripsit, *id forsasse ad posteros & Successores non manavisse*. Et tamen ad posterioris Privilegii, quod majoris momenti est, confirmationem nihil ex Augustino subsidii habere potuit; sed ad prioris tantum, cuius non adeo magnus in hac Quæstione est respectus. Quamvis de hoc etiam Augustini testimonio, & quæ eidem Bellarminus ex *Chrysofomo & Theophylacta*.
- Tom. III.
Epist. ult.
Pag. 135. *Et alia adjungit, idem Launojus in genere monuerit, ea sublestiori fide à Bellarmino esse adducta, cum Patres illi Lucæ locum aliter accipiant, quam in Bellarmini opinione accipiendus sit; de privilegio nimirum accipientes, quo Petrus quamlibet à Sathana tentatus non posset veram amittere fidem, id quod ad Petri duntaxat personam pertineat.* Accedit, quod idem iterum
- Tom. IV.
Epist. 4.
P. 72. seqq. *Launojus alibi ob id ipsum non sine causâ castigandum censuit Iansenium Iprensensem quod in ejusdem Oraculi Explicatione ad Leonis Magni & Bernhards consensum malè provocans ab Augustini Sententiâ abierit, quem se toties legisse profiteatur, sex diversa ex Augustini Scriptis colligendo testimonia, & inter ea illud quoque, quod Bellarminus priori adscripsit Privilegio, undè constat, tantum Petri personam attingere hanc Promissionem. Pertinent huc quoque Testimonia duorum Augustini tempore celeberrimorum Conciliorum, *Carthagenensis & Milevitani*, quorum ipse Augustinus pars magna fuit, & scriptæ eorum nomine ad Innocentium, hujus nominis primum, tunc Pontificem Romanum Epistolâ inter Augustini Epistolas, ut supra etiam monui, leguntur, tanquam Augustini manu & Stylo scriptæ, in quibus eundem hujus Oraculi sensum videmus expressum, & que Innocentio Pontifice in subjunctis ad utrumque responsis adprobatur, id quod Launojus citatis ibidem verbis ad oculum demonstrat, exque abundantius in super addit,*
- pag. 77. *si etiam Evangelicæ hujus periodi una pars ab altera esset separanda, & in posteriori aliud, quam in priori, intelligendum esset Privilegium, Augustinum pro more suo id non ad Petrum duntaxat vel Successores Ejus flexisse, sed ad Ecclesiam, cuius figuram Petrus gesserit, quod duobus iterum ex Augustino testimoniis verbatenus comprobatur, hic non prolixè exscribendis, cum ibi tutius legantur, hicque omnis vitanda sit prolixitas, præmissis cum sæpius eadem ex occasione & conjunctim exhibeat & iteratò inculcet Launojus, nominatim quom in eâ ad Carolum Magistrum, Parisiensem itidem Theologum, Epistolâ, quam in quintâ earum parte primam esse voluit, in quâ prolixissimè & pluribus Augustini testimoniis id solum ivit demonstratum, hunc augustissimum Doctorem in variis, quas de Religione scripsit, Controversiis non alium supremum vel ultimum agnoscere iudicem, quam Episcoporum Concilium, & plenarii, quod sæpè vocat, Concilii Sententiâ cujuscunque Episcopi etiam Romani Sententiâ eum antepone. Adde laudatam paulò ante ex eodem Tomo Epistolam, numero Sextam, ubi eadem eadem serie exhibentur, inter alia plura primæ Classis Patrum & Tractatorum Ecclesiasticorum testimonia, qui tradunt, orasse Christum, ut Petrus veram Fidem amitteret nunquam, quantumvis tentaretur à Diabolo, sed in eâ & Dei gratia tum demum perseveraret. Optime monet ibidem Launojus, Bellarminum dicendo, secundam hujus Oraculi Expositionem esse quorundam hoc tempore viventium, eamque pluribus argumentis refellendo, dissimulasse, esse eam antiquorum Ecclesiæ Patrum, eamque per traditionem venisse ad illud tempus, quo Bellarminus scribebat, cum præter laudata duo Concilia Patres atque Tractatores Ecclesiastici septem & triginta in illâ Classe numerentur, nominatim, *Tertullianus, Cyprianus, Hilarius, Basilus, Ambrosius, Chrysofomus, Palladius, Innocentius Papa, Augustinus*, Author anonymus Quæstionum ex Novo Testamento apud eundem Augustinum, *Cyrillus Alexandrinus, Leo Magnus, Prosper Aquitanicus*, quem Bellarminus pro se citaverat, *Theodoretus, Beda, Theophylactus Oecumenius, Euthymius, Damianus, Drogo Ostiensis Episcopus & Cardinalis, Lombardus, Innocentius* numero tertius, *Hugo Cardinalis, Albertus M. Thomas, Bonaventura, Author Glossæ Interlinearis, Lyranus, Occamus, Carthusianus, Cajetanus, Major, Arbreus, Benedictus, Gagnanus, Bannes, Maldonatus, Bellarmini æqualis & Socius*, omnes & singuli Expositionis, quam Augustinus tenet, testes jurati & veritatis Evangelicæ ingenii confessores & professores, quos omnes cum præmissis eorum testimoniis iteratò laudasset Launojus, bene addidit, *nescire se, an pejori fide tractari poterit Expositio hac secunda, quam à Bellarmino fuerit tractata, dum aequalibus Theologis quibusdam suis adscripsit Expositionem, quæ per ætates singulas fuerat celebrata.* Sed & cætera legi merentur, quæ circa tertiam laudatam sæpius oraculi Expositionem, quam Bellarminus veram esse dicit, & ad cuius partem priorem, cum duplex in eâ statuat Privilegium, Augustini etiam auctoritate utitur vel potius abutitur, observavit ibidem Launojus. Nimirum primò Bellarminum nulli planè Authori hanc Expositionem tertiam conjunctim sumtam tribuere, ex quo*

quo rectè colligatur, Expositionem hanc esse novam, eamque alium à Bellarmino architectum non habere. *Deinde*, Bellarminum hanc Expositionem, quæ nova est, dicere veram; cæteras, quæ antiquiores sunt, repudiare ut falsas, contra omnem Theologiæ docendam methodum & rationem. *Tertio*, priorem Expositionis tertiæ partem esse Expositionem secundam, eamque iis tribuere Bellarminum, qui suo tempore vivebant, & tamen partem tertiæ Expositionis priorem adscribere Eum Augustino & cæteris supra laudatis, eoque ipso Bellarminum vel pugnare secum, vel credere, Augustinum & cæteros Patres vixisse suo tempore, atque sic Eum proposito dilemmate concludi, & quocumque se vertat, incommodum ferre, id est vel dextro vel sinistro ferri cornu. *Quarto*, in secundâ Expositione relatâ dolum esse malum, quem detegere oporteat ac disfluere, videlicet, constare, extitisse Bellarmini tempore, qui Lucæ locum ita sint interpretati: Sed illos Interpretationem suam testimoniis Patrum, inprimis Augustini munivisse; quod Bellarminus dolo non bono reticuerit & dissimulaverit, id quod Dominici Bannis in hujus Oraculi Explicatione ad Augustini quoque auctoritatem provocantis exemplo comprobatur. *Quinto*, Bellarminum sic suam Expositionem tertiam ex duobus adornare Privilegiis, quasi Patres, quorum testimonia recenser, sic inter se de industria convenerint, ut alii verba Lucæ de priori Privilegio, alii autem de posteriori intelligerent; egregio scilicet invento, cujus operâ Bellarminus Patres memoratos cujuscumque Verborum Lucæ interpretationis fautores & adstipulatores reddere non vereatur, quem in modum ex testimoniis Patrum mapalia facere absurdum fit in Theologicis & periculosum. *Sexto*, Bellarminum scribendo, *Augustinum & cæteros Patres laudatos, licet aliter non meminerint Privilegii, illud tamen non negare, neque negare posse, nisi velint plurimis Patribus aliis contradicere*; perindè hæc scribere ac si plures alii Patres de posteriori Privilegio Lucæ Verba exposuissent, cum tamen ante Augustinum in specie nullus reperiat Ecclesiasticus Tractator, qui Verba Lucæ de tali Privilegio intellexerit, neque Bellarminum vel unum attulisse vel adferre potuisset, qui ita intellexerit, tantum abesse, ut plures alios adferre potuerit, quibus voluerit contradicere Augustinus. *Septimo*, Bellarminum lemma suum aliter proponere, aliter posterius Privilegium: In lemma tunc tantum non errare posse Pontificem Romanum, *cum Ecclesiam totam docet in his, quæ ad Fidem pertinent*; quo pacto errare posset, salvo non errandi privilegio, cum vel Orientalem, vel Occidentalem tantum vel Romanam tantum Ecclesiam, cujus proprius est Episcopus, doceret; In proposito autem Privilegio Bellarminum reticere illud, *cum Ecclesiam totam docet*, atque ita longè minus definitum esse Privilegium, quam lemma, nisi per hæc verba, *ut ipse tanquam Pontifex*, velit æqualiter defini. Quorsum hæc? Scilicet ut adducendo non nullorum Pontificum & Patrum testimonia, quæ clarè proposito lemma nullatenus respondent, proposito minus clarè Privilegio saltem in speciem responderent, incautus Lector circumveniretur, & probationes, quæ non sunt idoneæ, ac fallaciam accidentis includunt, facilius admitteret. Quæ addi possunt suspicioni non iniquæ, cujus sub initium Controversiæ hujus facta est mentio. Plura hujus generis circa Bellarmini methodum à *Launojo* observata lubens prætereo, ne pagina exscribendo solum impleatur, cum ex adductis sufficienter manifestum cuius orthodoxæ Veritatis & Sinceritatis Theologiæ studio esse possit, quam minus candidè Bellarminus in re tam gravi, & à quâ omnium Fidei Controversiarum decisio pendet, fuerit versatus, nominatim, quod inprimis ad institutum præfens pertinet, quam malè cum Augustino egerit, Eum ad suas pertrahere volens partes, cum tamen augustissimus Doctor nihil minus scripserit, quam quod scripserit Eum Lectori persuadere omnibus modis, sed in Theologiâ illicitis, est conatus.

Neque feliciter aut sincerius egit, ubi secundum pro Judicio Romani Pontificis infallibili testimonium ex Augustino & aliis Patribus tractavit, quo Christus super Petram ædificare se velle Ecclesiam promisit, *adversus quam Inferorum porta non sinit prevalere*, id quod supra ad decimum primi de Romano Pontifice Libri caput ex eo ipso Augustini testimonio est demonstratum, quod iteratâ vice in Scenam produxit Bellarminus, aliaque insuper fuere adjecta, quæ rem hanc facilè confectam dare potuerunt. Eadem ferè contra Bellarminum producta legas à *Launojo* in laudatâ ad Carolum Magistrum Epistolâ, quæ tota in eo occupatur, ut Augustissimum hunc Doctorem sibi, id est, orthodoxæ restituat Veritati, Eumque ab omni pravâ detorsione liberet. Quorsum referri debet alia ad *Guilielmu Voellam*, Parisiensem etiam Theologum Epistola, in quâ prolixissimè ex Patribus, & in specie Augustino etiam de hæc Ecclesiæ Petrâ invincibili

Matth. 16

pag. 47.
& seqq.

contra Bellarminum agit, id in genere monens, *Bellarminum, cum de loco B. Lucae argumentatur, trium illius Expositionum, etsi admodum negligenter, fecisse mentionem, sed cum de hoc B. Matthæi loco suam in Sententiam disputat, perinde id facere, ac si Patres omnes illum uno atque eodem modo interpretarentur, quod à Vero planè abhorreat.* Et in hujus gratiam, ut Bellarmini defectum suppleat, quatuor Patrum in hunc Matthæi locum Explicationes recenset, divisas in quatuor diverlas classes: quarum *prima* est eorum, qui Ecclesiam super Petrum; *secunda*, qui super Apostolos & Eorum Successores; *tertia*, qui super Fidem, quam petrus est confessus; *quarta* qui super Christum docent esse ædificatam: in quarum Expositionum compositione & conciliatione, sicut fatetur Launojus *non-nullos Patres in Expositionibus diversis, ita de Augustino in primis ingenuè agnoscit, Eum in singulis occurrere, ita tamen, ut ab Authoribus primæ Expositionis recedat non nihil, & aliis recedendi copiam faciat, atque ita ad Authores cæterarum trium Expositionum familiarius accedat, & in expositione quidem secundâ cum hæreat, verbis quibusdam suis iter sibi ad duas posteriores munit, inque iis se proprio lumine contineat ac omnem obscuritatem dispellat.* Ubi id in primis porro notandum venit, quod idem Launojus ibidem optimè observavit, illa duo Augustini testimonia, quæ supra ex ultimo in Johannem Tractatu, & Sermonem tertio post decimum de Verbis Domini citata leguntur, & quæ Launojus quartæ Testimoniorum classi inseruit, eò majoris esse momenti & in hoc puncto authoritatis, quia utrumque Augustini Scriptum ab authore post retractationum libros, vel librorum retractationem esse editum ex eo non levis sit conjectura, quod Augustinus utriusque nullam vel in primo vel secundo dictarum retractationum libro fecerit mentionem, id quod hic non sine ratione ad causæ bonitatem confirmandam attenditur. Ex superabundanti iterum potest accedere, quod Launojus idem præter Examen illius ex Augustino testimonii, ad quod Bellarminus in specie circa hujus Oraculi de Petri & Ecclesiæ expositionem provocat, cuius sensum loco jam supra citato indicavimus, in cæterorum quoque Patrum testimoniis ponderandis, quibus hæc in re Bellarminus iterum more suo non laudabili abusus est, ostendit, *Eum in citatione eorundem adhibuisse malam fidem, in specie Origenem & Cyrillum Alexandrinum falsò laudare; Chrysostomo Scripturæ expositionem ad fingere, & quæ Chrysostomus soli Deo tribuit, Pontifici Romano tribuere, & ne videatur tribuere, propria ejus verba non recensere; Theodoretum laudare ut Scripturæ quæ de agitur, interpretem, quo in loco nullam interpretatur Scripturam, & quæ ex eo refert, in alienum ab Authoris mente & ætate Sensum detorquere; Hieronymum præterea & Augustinum verè quidem citare, sed quæ certa fuerit Illorum mens & intentio, in variis, quos ediderunt Commentariis non disquirere, veritum fortassis, ne inveniat, quod cæteris omnibus occultum esse vellet; Gelasium insuper adducere ut Scripturæ Explicatorem, etiam si Scripturam non explicet, & quæ ex eo commemorat, probandæ Assertioni esse inutilia, & ibi consuetâ fraude Sedem Apostolicam cum præfule Apostolico confundere; Gregorium tandem magnum adlegare ut Explanatorem Scripturæ, quam non explanat, Eiusque textum corrumpere, ut videatur dicere, quod non dicit. Hæc omnia ibidem prolixissimè & planissimè Launojus deducit, unde ingenua minus sinceritas, candorque minimè candidus Bellarmini in citandis Doctorum Ecclesiæ testimoniis manifestissima redditur, eò notabilior, quod ab homine aliàs Romanensibus Sacris addicto hæc falsi crimina orbi verè Catholico fuerunt exhibita, qui ibidem tertium quoque pro Judicio Romani Pontificis infallibili testimonium à Bellarmino adhibitum ex Augustino ostendit impertinens esse, neque id bonâ fide expositum, quod & supra ad caput decimum & quartum libri de Romano Pontifice primi ex parte, & quantum satis tum esse potuit, Lectori Veritatis studio fuit ostensum.*

Nunc, quia Bellarminus in tertij pro infallibili hoc Judicio testimonii, quod curam ovium Petro tribus iteratis vicibus à Christo commendatam sistit, tractatione, ad illos Patres Eorumque authoritatem provocat, quos loco jam citato adduxerat, interque eos Augustinus quoque comparat, præter vindicata ibi hujus augusti Doctoris loca, juvat nunc adjicere, quod Launojus in ad Raimundum Formentinum Epistolâ contra Bellarminum ex Tractatu Ejus septimo & quadragesimo in Johannem suppeditat: *Christus Petro, quem facere volebat bonum Pastorem, non in ipso Petro, sed in corpore suo ait: Petre amas me, pascere oves meas.* Et post aliqua: *Christus quod Pastor est, dedit & membris suis; nam & Petrus est Pastor, & Paulus est pastor, & cæteri Apostoli sunt pastores, & boni Episcopi sunt pastores.* Accedant alia ejusdem augustissimi Doctoris testimonia,

Joh. 21.

Tom. V.
Epist. 8.
pag. 22.

monia, quæ idem iterum *Launojus* in laudatâ non semel ad *Carolus* Magistrum *Epistolâ* verè Augustinianâ collegit, ad *Oraculum* hoc *Bellarmino* cum aliis eripiendum, suoque intellectui genuino restituendum. Ita autem de eo *Augustinus*: *Christus* de Pasto-
Petrus, cui oves commendarit, quasi alter alteri, unum facere volebat secum, ut sic Ei oves
 commendarit, ut esset ille caput, ille figuram corporis portaret, id est, Ecclesia. Et alibi: *Do-* cap. 13.
minus commendarit nobis oves suas, quia *Petro* commendarit, si tamen ex aliqua par- Sermon. 106.
 te, vel extremâ dignifimus, pulverem vestigiorum *Petri* calcare. Et iterum: *Petrus* de divers.
 inter *Discipulos* non solus meruit pascere *Dominicæ* oves, sed quando *Christus* ad unum Sermon. 108.
 loquitur, unitas commendatur; & *Petro* primitus, quia *Petrus* in *Apostolis* est primus. de divers.
 Et iterum alibi: Ad *Petrus* quedam dicuntur, quæ ad *Eum* propriè videntur in Psalm.
 pertinere, nec tamen illustrem habent intellectum, nisi cum referuntur ad *Ecclesiam*, cujus 108. mox
 ille agnoscitur in figurâ gestasse personam, propter *Primum*, quem in *Discipulis* habuit, ab init.
 sicut est, Tibi dabo *Claves Regni Cælorum*, & si quæ hujusmodi, ubi addit notanter *Launojus*,
 ut sine dubio est illud, *Pasce oves meas*. Non quidem unius ejusdemque momenti
 & autoritatis sunt hæc *Augustini* testimonia à *Launojo* adducta, cum fortè non de-
 esset, quod ad ea posset excipi, si rigidum aliquod examen sustinere cogerentur; è qui-
 bus tamen collectim consideratis adparet, *Augustinum* & cum *Eo* alios quoque *Patres*
 id infallibile iudicium in *Romano Pontifice* tanquam *Petri* Successore nullatenus agno-
 visse, quod *Bellarminus* & *Ejus* exemplo alii plures, quos *Launojus* non semel *Aulæ*
Romanensis adfentatores vocat, vi etiam variisque artibus illicitis exculpere & ex-
 torquere conantur, ingenuè id præter laudatum sapius *Launojum* aliis etiam fatentibus,
 quibus vis manifesta Veritatis non semel manifesta Confessionis testimonia expres-
 sit. Cætera duo fundamenta, quæ *Bellarminus* post hæc infallibili Pontificis *Ro-*
mani iudicio subternit, illud in primis, quod ex *Veteri Testamento* tanquam figurâ *Novi*
de Rationali, aliâ pectorali, Pontificis Summi adducit, quia nullum ab *Augustini*
 autoritate habent subsidium, meritò hic prætermittuntur, hoc tantum observato,
 quod *Novarinus* in *Mose* expenso ad hoc ipsum de pectorali Pontificis Summi *Ora-*
culum notavit: *Veteris Legis* Sacerdos nuda filiorum *Israel* nomina portabat in humeris; Cof. Buxt.
Christus Pastor verus ovem deperditam humeris imposuit suis. Sic rem pius *Autor* expendebat. Exerc. po-
 bat: Sacerdotem veteris Legis nomina solum super humeros & pectus jubet portare *Doninus*, ster. num.
 nova verò Legis & *Gratie* Pastor *Christus* reipsâ ovem super humeros portat. III. cap. 6.
 En sum-
 mum Sacerdotem typum non Pontificis *Romani*, sed *Christi* Pastoris Summi, sub quo
 Pastores cæteri omnes!

Postquam verò *Bellarminus* prolixè ad demonstrandum infallibile *Romani* Pon-
 tificis iudicium pugnavit, conquisitis omni ex loco rationibus & argumentis, qui-
 bus exhibitam à se Propositionem *Lectori* faceret probatam, præter duas Proposi-
 tiones alias, de *Romanensi Ecclesiâ particulari* & *Decretis morum*, hanc quoque quar-
 tam sistens, quâ statuit, Probabile esse pièque credi posse, summum Pontificem
 non solum ut Pontificem errare non posse, sed etiam ut personam particula-
 rem non posse hereticum esse, falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo;
 quia non nescivit, à hæreticis non solum, quos vocat, sed & aliis quibusdam
Romanæ Sedi adscriptis in dubium vocari & pluribus modis impugnari, idè præterire
 non potuit, quin *Rationes* eorum in contrarium adduceret, adque eas respondere
 pro viribus conaretur. In tertiâ earum dum *Augustini* occurrit mentio, aliquid de eâ
 dicendum erit, ut videamus, an satis eidem ex assè fecerit *Bellarminus*, qui eam se-
 quentibus exhibet verbis: Si infallibile esset Pontificis de fide iudicium, essent hæretici,
 vel saltem pernicioso errore tenerentur & graviter peccarent, qui pertinaciter contra defi-
 nitionem Pontificis aliquid adsererent. At hoc est falsum. Nam *Cyprianus* pertinaciter
 resistit Pontifici *Stephano* definienti, hæreticos non rebaptizandos, ut patet ex *Epistolâ* ejus-
 dem *Cypriani* ad *Pompejum*, & tamen non solum non fuit hæreticus, sed neque mortaliter pecca-
 vit. Nam mortalia peccata non delentur, nisi per *Pœnitentiam*, etiamsi quis pro fide mô-
 rriatur; & tamen *Ecclesiâ* *Cyprianum* colit ut Sanctum, qui non videtur unquam resi-
 pisse ab illo errore suo. Confirmatur ex *Augustino*, non semel scribente, *Ecclesias* nutasse Lib. I. de
 de illâ *Questione*, ac potuisse *Cyprianum* & alios salvâ charitate dissentire inter se, donec non Bap. c. 18.
 accessit generalis Concilii definitio. Ego non putavit *Augustinus*, indubitatum esse *Romani* & alibi.
 Pontificis iudicium. Quid in hujus objectionis propositione posset jure desiderari, *Lec-*
tor orthodoxus me quam non monente videt. Videamus nunc breviter, quomo-
 do Bel-

do Bellarminus in omnes se vertat partes, ut Pontificis auctoritatem indubiam ostendat, ac Augustinum in suas etiam partes trahat. Variè id agit, & ita quidem, ut non rarò sibi met ipsi contradicat & scribat, quod ex prolixiori responso patebit. Dicit, Cyprianum non quidem fuisse hæreticum, tum, quia nec modò censetur manifestè hæretici, (NB.) qui Pontificem errare posse dicunt; tum etiam, quia sine dubio Stephanus Papa non definiuit tanquam de fide, hæreticos non rebaptizandos, licet non rebaptizari iusserit, ut ex eo patet, quod non excommunicavit Cyprianum & alios contrarium sentientes, sicut etiam è contrario Cyprianus in Concilio octoginta Episcoporum definiuit, hæreticos rebaptizandos, noluit tamen hoc haberi tanquam de fide, disertè protestans, non propter ea velle se ab iis separare, qui contrarium sentiebant. Neque his repugnat, quod, ut scribit post Eusebium Augustinus, non solum imperavit Stephanus Papa, ne rebaptizarentur ab hæreticis baptizati, sed etiam censuit excommunicandos, qui non obedirent. Nam etsi censuit excommunicandos, qui non obedirent, illud tamen aliud nihil fuit, quam comminatio; constat enim ex Vincentio Lyrinensi & Augustino, conjunctos semper fuisse Stephanum & Cyprianum. Pergit Bellarminus: Et per hoc respondetur etiam ad confirmationem. Fuit enim post Pontificis definitionem adhuc liberum aliter sentire, ut Augustinus dicit, quia Pontifex noluit rem ipsam facere de fide sine generali Concilio, sed solum voluit interim servari antiquam consuetudinem. An autem Cyprianus peccaverit mortaliter, Pontifici non obediendo, non est omninò certum. Nam ex unâ parte non videtur mortaliter peccasse, quia non peccavit, nisi ex ignorantia; putavit enim Pontificem perniciosè errare, & stante illâ opinione tenebatur Ei non obedire, quia non debebat contra Conscientiam agere. Ignorantia autem Cypriani non videtur fuisse crassa, neque adfectata, sed probabilis, & proinde excusans à mortali peccato; ipse enim sciebat, Pontificem non definiuisse tanquam de fide, & simul videbat, secum sentire Concilium octoginta Episcoporum. Quocirca Augustinus clarè docet, Cyprianum venialiter solum peccasse & salvâ charitate, & ideo falce Martyrii facile purgatum, ac fuisse hoc. Ejus peccatum quasi ne unum in candore Sanctæ animæ, quem ubera Charitatis contegebant. Ex altera tamen parte videtur peccasse mortaliter, cum præcepto Apostoli expresse non paruerit, & sine modo Pontificem rectè sentientem vexaverit. Nam etsi Stephanus non definiuit illam rem, tanquã de fide, serio tamen præcepit, ut non rebaptizarentur hæretici, ut Cyprianus ipse in Epistola ad Pompejum citatâ fatetur, cui mandato Cyprianus parere debuit, & suum judicium judicio Superioris sui subijcere, & saltem debuit non proferre verba contumeliosa, qualia ibi contra Stephanum protulit, Eum vocans superbum; im-peritum, coeca ac prava mentis &c. Ideo Augustinus aliter Cyprianum defendere conatur, adserens, vel non esse ista Cypriani Scripta, ubi hæc inveniuntur, vel Eum postea pœnituisse erroris, & mutasse Sententiam ante mortem, licet retractatio non inveniatur. Prolixissimè hæc Bellarminus, in quibus, ut jam monui, non semel sibi met ipsi contradicit & scribit, iis etiam hic & ibi nititur absurdè etiã hypothesebus, quæ longâ adhuc demonstratione opus habent ante, quàm pro fundamento queant adsumi. Ipsam quod attinet Quæstionem Anabaptisticam, tempore Cypriani & Stephani primùm, post inter Augustinum & Donatistas acriter agitatam, aliquoties jam occasione per Bellarminum oblata actum est de eâ, quin & in posterum adhuc eodem duce occurrit. Nunc non repetitis, quæ circa ejus momentum alibi fuerunt observata, nec ptolixè examinatis, quæ in hoc Bellarmini responso censuram merentur, ea iterum lubet notare, quæ Sorbonista Launojus partim de ipso Controversiæ statu, partim de Augustini circa contrarias & contradictorias Cypriani & Stephani opiniones Sententiã monendum duxit. Et pro hujus quidem fundamento ea posuit Augustini verba, quæ supra jam, ubi de Monarchico Regimine ageretur, locum habuerunt, hic omninò reponenda, ut Launoji observatio eò melius intelligatur. Ita autem augustissimus hic Doctor, & eo quidem in loco, undè Bellarminus etiam suæ causæ quæsivit subsidium: Duo erant eminentissimarum Ecclesiarum, Romane scilicet & Carthagenensis Episcopi, Stephanus & Cyprianus, ambo in unitate Catholicâ constituti, quorum (unus) Stephanus Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, & hoc facientibus graviter succensebat; (alter) autem Cyprianus in hæresi vel Schismate baptizatos, tanquam non habentes Baptismum Christi, baptizandos in Ecclesiâ Catholicâ existimabat. Notat Launojus ex his Augustini verbis, Stephanum in nullo iterandum esse Baptismum definiuisse, & aliquid definiuisse novi; Cyprianum verò in omnibus iterandum definiuisse. Utriusque excessum Arelatenis Concilii Patres correxisse hoc Canone: De Afris (non Arianis, ut Canonem hunc ex pervertutis Codi-

NB.

de unico
Bapt. c. 14.

L. cit.

Ibid.

Epist. 48.
ad Vincent.Tom. III.
Epist. ult.
pag. 140.lib. de uni-
co Bapt.
cap. 14.

Codicibus corrigi, quia *Gratiani Jus Canonicum* notas scripsit) *qui propria lege utuntur, ut rebaptizent, placuit, ut si ad Ecclesiam aliquis de heresi venerit, eum interrogent Symbolum, & si perviderint, eum in Patre, Filio & Spiritu Sancto esse baptizatum, manus ei imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum; quod si interrogatus non responderit hanc Trinitatem, baptizetur.* Athæretici erant quamplures, addit *Launojus*, qui in Patre, Filio & Spiritu Sancto non baptizabant, ut constat ex illorum formis baptizandi, quas *Irenæus* refert; & eam ob causam graviter *Cyprianus* Stephanum insectatur, qui Marcionis Baptismum admittebat; Quo fit, ut *Arelatensis Concilii* Patres Stephanum tacite configant. Legati Papæ *Silvestri* interfuerunt Concilio, non restiterunt, sed consenserunt. *Stephanus* ergo cum aliquid novi definiit, nec ullum excepit hæreticorum Baptismum, ut *Augustinus* scribit, erravit, quomodo *Bellarminus* Pontificem Romanum errare posse tantum negat, quia negare instituit. Quoad *Augustini* porrò de hæc inter *Cyprianum* & *Stephanum* controversia Sententiam *Launojus* iterum varia notavit, quæ hic observasse, est *Bellarminus* refutasse, Dicit in laudatâ hætenus non semel ad *Carolus* Magistrum Epistola, quam paulò ante ob argumentum ejus dixi *Augustinianam*, & verè quidem, *Augustinum* in libris contra *Donatistas* editis iterandi Baptismi controversiam pertractare copiosissimè, & hujus decisionem Romano Pontifici ut supremo vel ultimo Judici non transcribere, cum transcribendi se offerat occasio, quæ non possit se non offerre, ubi sæpissimè de Baptismo non iterando sermonem instituerit. Deinde, *Augustinum* nec *Stephani* Papæ Epistolam, quæ ad *Africanos* missa est, referre, nec ullum Epistolæ fragmentum *Donatistis* tanquam certæ *Disciplinæ* fundamentum objicere, objecturum sine dubio, si *Antistiti* Romano indeficientis iudicii privilegium inesse censuisset. Porrò, *Augustinum* in libris de Baptismo contra *Donatistas* sexto & septimo singulas eorum, qui *Concilio* *Carthaginensi* interfuerunt, Sententias expendere & confutare, sed ubique altum esse de *Stephano* Papâ silentium, tantum abesse, ut *Stephani* Epistolam stylo decretorio exaratam aut illi *Concilio*, aut uni è *Patribus* *Concilii* opponat; & hoc certum esse indicium, ab *Augustino* habitum non fuisse *Stephani* Decretum tale, quale ad terminandam quæstionem citra erroris periculum sufficeret. Præter ea duo esse *Augustini* loca, quæ si contendantur inter se & cum iis, quæ *Cyprianus* de Baptismo *Marcionis* contra *Stephanum* scribit, *Stephano* apud *Augustinum* non errandi privilegium detrahare. Prior locus ex libro de unico Baptismo proxime citatus est, posterior autem sic habet: *Si Evangelicis verbis in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti Marcion Baptismum consecravit, integrum erat Sacramentum, quamvis ejus fides sub eisdem verbis aliud opinantis, quam Catholica Veritas docet, non esset integra, sed fabulosus falsitatis inquinata.* *Launojus* in collatione utriusque testimonii hujus notat, *Augustinum*, dum in priori loco ait, *Stephanum Christi Baptismum in nullo iterandum esse censuisse*, non falli, id ipsum enim conceptis verbis in fragmento Epistolæ *Stephani* apud *Cyprianum* in ad *Pompejum* Epistolâ sæpius citatâ tradi, & hoc *Eusebium* insuper confirmare, certumque hinc atque indubitatum esse id, quod de *Stephano* *Augustinus* observat, *Eum in nullo eorum, qui ab hæreticis fuerint baptizati, iterandum esse Baptismum censuisse*; in posteriori autem loco *Augustinum* significasse, collatum à *Marcione* Baptismum valere, si *Verbis Evangelicis* in nomine *Patris, Filii & Spiritus Sancti* conlectetur, non valere, si non ita consecratur, & sic *Augustini* iudicio erravisse *Stephanum* *Marcionis* Baptismum recipiendo, si *verbis illis Evangelicis* non consecraretur. Num verò *Marcion* hoc modo Baptismum consecraverit, quærendum esse de *Cypriano*, qui *Stephani* Epistolam vidit & duabus aliis confutavit, ex quâ juxta *Cypriani* citationem duo hæc manifestè colligi, unum, quod *Marcion* non baptizaverit in nomine *Patris, Filii & Spiritus Sancti*, sed in nomine *Jesu Christi*; alterum, quod *Stephanus* collatum sic à *Marcione* Baptismum receperit: *Cyprianum* contra pugnare, rejiciendum esse collatum in nomine *Jesu Christi* Baptismum, nisi, qui susceperit, *Judæus* fuerit, & baptizandos esse in plenâ & adunatâ *Trinitate* gentiles; & hinc graviter insectari *Marcionem*, quod *Trinitatem* non teneat, *cujus Sacramento* gentes baptizentur, atque ideo etiam reprehendere *Stephanum*, quod collatum à *Marcione* in nomine *Jesu Christi* Baptismum admiserit, imò *Augustinum* quoque Baptismum hunc indefensum relinquere, quem *Stephanus* tamen admiserat. Addit his *Launojus*: *Quapropter nemini mirum videri debet, Doctorem Sanctum Romano Pontifici indeficientis iudicii privilegium adscribere nunquam,*

M *

nec

Cof. Men-
doza ad
Concil. II.
lib. L. I.
c. 2. p. 21.

L. 1. c. 16.

mox ab
init.Histor.
Ecclecl. 7.
cap. 2.

nec illum pro supremo vel ultimo Controversiarum Fidei Iudice habere, quippe talis Index nusquam errare debet, ut Stephanum hæc in re errasse Augustinus significat, consentiens, Baptismum, qui verbis Evangelicis in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti non consecratur, cassum esse & irritum, contra quam Stephanus in Epistola ad Africanos decreverat. Plura non addo, ibidem prolixius legenda, cum hæc sufficere possint ad responsum Bellarmini elidendum & eludendum.

CAPVT DECIMVM SEXTVM & seqq.

DE

Potestate Romani Pontificis Legislativâ.

Hanc ut adferat Bellarminus, plura iterum ex Sacris colligit, quæ tamen Examini subiecta nihil ad rem propositam facere videntur. Ex eorum numero tria sunt, quæ Augustini vindicias desiderant, ne quid contra Veritatem orthodoxam scripsisse videatur. *Primum*, sed apud Bellarminum ordine *quintum*, nicitur autoritate Legis Apostolicæ in Synodo Hierosolymitanâ promulgatæ, circa cujus illustrationem Bellarminus inter alia Augustinum quoque adducit, qui talem posuit alicubi Quæstionem, An viator victus necessitate famis, si nihil uspiam invenerit, nisi cibum in Idolio positum, ubi nullus alius est hominum, fame potius mori debeat, quam illum sumere cibum? Respondens: *Aut certum est, esse idolorum, aut certum est, non esse, aut ignoratur. Si certum est esse, melius Christianâ virtute respuitur; si autem vel non esse scitur, vel ignoratur, sine ullo Conscientiæ scrupulo in usum necessitatis adsumitur.* Notat ad hoc Augustini responsum Bellarminus: *At in isto casu proposito ab Augustino nullum locum habebat scandalum, & tamen judicavit Augustinus, melius esse ab immolatis abstinere, cuius rei nulla ratio reddi posse videtur, nisi auctoritas præcepti Apostolici.* Num Bellarminus hæc ratione potestatem Romani Pontificis Legislativam sufficienter demonstraverit, judicet æquus Lector judicandi peritus. Augustini Sententiam in casu proposito quod attinet, de eâ non ita pridem Scriptor quidam hunc in modum censuit: *Salvâ auctoritate magni Patris non constare videtur Ratio, cur Christianum esurientem oporteat potius morti se victimam dare, quam ab ejusmodi victimâ Idolis immolatâ temporare. Cum enim sit Christianus, non edit Idoli reverentiâ; cum se solus in solitudine, non habet illic infirmos fratres, quos offendat. Neque communicat cum Dæmonibus, cum ibi nullum agitur Sacrum; multo minus exponit infidelibus suam libertatem condemnandam & blasphemandam, cum ex hypothesi in solitudine nulli adsint.* Non præter rem hæc esse scripta, inde constat, quia alibi Augustinum aliter de hisce talibus scripsisse legimus, ubi in genere de Veteris Testamenti legibus ceremoniaris & idè temporalibus tantum, cujus generis hanc quoq; Legem Apostolico-Synodicam fuisse plerique Interpretum & communiter statuunt, suam expromere voluit Sententiam, hunc in modum scribens: *Cur mihi non liceat dicere, Apostolum Paulum & alios recte Fidei Christianos tunc vetera illa Sacramenta paululum observando commendare veraciter debuisse, ne putarentur illa Prophetica Significationis observationes à Patribus piissimis custodite, tanquam Sacrilegia Diaboli, à posteris detestanda? Tam enim, cum venisset Fides, (alibi legitur dies) quæ prius illis observationibus præannuntiata, post mortem & resurrectionem Domini revelata est, amiserant tanquam vitam officii sui. Verum tamen sicut corpora defunctorum, officii necessariorum deducenda erant quodammodo ad Sepulturam, nec simulatè, sed religiose; non autem desideranda continuo, vel inimicorum obreccationibus tanquam morsibus canum præjicienda. Proinde nunc quisquis Christianorum, quamvis sit ex Judæis, similiter ea celebrare voluerit, tanquam sopitos cineres eruens, non erit pius ductor, vel bajulus corporis, sed impius Sepultura violator.* Alibi in specie ad hanc Legem Synodicam sequentia observavit: *In Actibus Apostolorum hoc lege præceptum est ab Apostolis, ut abstinerent gentes tantum à fornicatione, & ab immolatis, & Sanguine. Hoc etsi tunc Apostoli præceperunt, elegisse mihi videntur pro tempore rem facilem & nequaquam observantibus onerosam, in qua cum Israelitis etiam gentes, propter angularem illum lapidem duos parietes in se condentem, aliquid communiter observarent, simul & admonerent; in ipsâ Noë Arcâ, quando Deus hoc jussit, Ecclesiam omnium gentium fuisse præfiguratam, cujus facti propheta gentibus jam ad Fidem accedentibus impleri incipiebat. Transactio autem illo tempore, quo illi duo parietes, unus ex Circumcisione, alter ex præputio venientes, quamvis in angu-*

Act. 15.

Epist. 154.
ad Publicolam,Heidegus.
de libert.
Christ. c.
12. p. 258.Epist. 19.
ad Hieron.Lib. 32.
contra
Faust.
cap. 13.